

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The version of the following full text has not yet been defined or was untraceable and may differ from the publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/46877>

Please be advised that this information was generated on 2020-11-24 and may be subject to change.

Stem vandaag eens op een frisse nieuwkomer

Nieuwe raadsleden hebben vaak een bredere kijk, nog vertrouwen in de burgers en zitten vol idealisme

Gemeenteraadsleden zijn na een paar jaar vaak opgebrand. Het is daarom verstandig te stemmen op een frisse nieuwkomer. Die is wellicht enigszins naief, maar denkt in ieder geval nog echt iets te kunnen bereiken, aldus Michiel S. de Vries.

Vier jaar geleden hadden veel mensen het over een nieuwe politiek die nodig zou zijn in de gemeenten. De grote opkomst van de LPF was mede aan die leuze te danken. Het gaat echter niet zozeer om nieuwe politiek of om nieuwe partijen, maar vooral om een continue vervanging van zittende politici. Daarbij gaat het niet zozeer om jong tegenover oud, maar meer om fris tegenover uitgeblust.

Eind 2005 hebben wij een vragenlijst laten rondgaan onder lokale politici. Daarin was ook de vraag opgenomen hoe lang ze hun huidige functie al hebben. Dat blijkt nogal uit te maken voor hun opvattingen.

Lokale politici die al langer dan een termijn in de gemeenteraad zitten of wethouder zijn, en vooral zij die er al meer dan twee termijnen op hebben zitten, verschillen nogal van de nieuwkomers. Zij hebben een heel andere kijk op lokale problemen en de effectiviteit van het gevoerde beleid; zij kijken veel cynischer aan tegen democratisering, zijn veel parochialer (dorpser), en minder geporteerd voor inkomensnivellering dan politici voor wie het in 2002 de eerste keer was dat zij verkozen werden. Bovendien zijn er onder de nieuwkomers twee keer zo veel vrouwen als onder de al langer zittende plaatselijke politici.

Een minderheid van 40 procent van de nieuwkomers van vier jaar geleden blijkt het eens met de stelling dat wijdverbreide participatie tot conflicten leidt, terwijl van de meer ervaren politici een meerderheid van 60 procent dat vindt. Nieuwkomers zijn ook minder parochiaal en denken niet alleen in termen van tegenstellingen tussen gemeenten en rijk. Waar een meerderheid van 68 procent van de ervaren politici ziet dat gemeentelijke vooruitgang door rijksprioriteiten wordt geblokkeerd, geldt dat slechts voor 41 procent van de nieuwkomers.

Misschien is nog wel belangrijker dat beide groepen verschillen in de wijze waarop zij tegen gemeentelijke problemen en tegen het gevoerde beleid aankijken. De ervaren politici zien vooral problemen in de gezondheidszorg, veiligheid en bestuurlijke integriteit, terwijl de nieuwkomers juist problemen zien in het gemeentelijke voorzieningenniveau, werkloosheid, gemeentelijke huisvesting en milieuvervuiling.

Met de stelling dat rijke mensen meer zouden moeten betalen voor gemeentelijke voorzieningen blijkt 73 procent van de nieuwkomers het eens, tegen opnieuw een minderheid van 49 procent van de langzittenden. Ook vinden de eersten in veel sterkere mate dat meerderheden zich moeten beperken om de rechten van minderheden te ontzien.

De vraag is natuurlijk waar dit aan ligt. In de bestuurskunde is veel geschreven over het gevaar dat bij de overheid werkzame mensen lopen als zij langere tijd met beleid bezig zijn.

Zij komen vaak als idealisten binnen - met idealen om iets te betekenen voor de gemeente en bij te dragen aan de ontwikkeling van de gemeente. Naarmate zij langer in het openbaar bestuur werken, wordt hun vaak steeds duidelijker wat de randvoorwaarden zijn en wat de beperkingen. Dan hebben zij in de gaten dat budgetten voor een groot deel vastliggen, dat de verschillende belangen weinig ruimte laten voor nieuwe inzichten en dat rijk en provincie veel meer in de melk te brokkelen hebben dan hun lief is. Frustratie en cynisme kunnen het gevolg zijn.

Na enkele jaren krijgen ze door dat ze wel veel tijd in hun werk in de gemeenteraad steken en hun gezin schromelijk verwaarloosd hebben - acht van de tien zijn getrouwd - maar dat wat ze willen en wat ze kunnen bereiken vaak mijlenver uit elkaar ligt.

Dat leidt soms tot een 'het zal mijn tijd wel duren' mentaliteit en een langzaam afbrokkelen van het oorspronkelijke idealisme. Dit groeiende cynisme blijkt bijvoorbeeld als een groter deel van de nieuwkomers dan van de ervaren politici aangeeft mensen in het algemeen te vertrouwen.

'Older, wiser and sadder' is het Engelse gezegde, waar tegenwoordig ook nog wel 'madder' aan wordt toegevoegd. Maar is dat het type politici dat we nodig hebben? Het zijn de ervaren bestuurders die ons in verkiezingstijd komen vertellen wat zij de komende jaren allemaal willen bereiken. Terwijl zij - verborgen in de anonimiteit van onze enquête - het idee gaven dat ze eigenlijk helemaal niet zoveel kunnen bereiken.

Willen wij eigenlijk wel op zulke politici stemmen? Geef mij maar de frisse, wellicht enigszins naïeve nieuwkomers, met een vaak bredere kijk, die nog vertrouwen hebben in de burger als citizen en echt denken iets te kunnen bereiken. Wellicht zijn ook zij na vier jaar opgebrand, maar dan kunnen we gewoon weer op een nieuwkomer stemmen.

Prof. dr. M.S. de Vries is hoogleraar aan de opleiding Bestuurskunde van de Radboud Universiteit Nijmegen.